

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

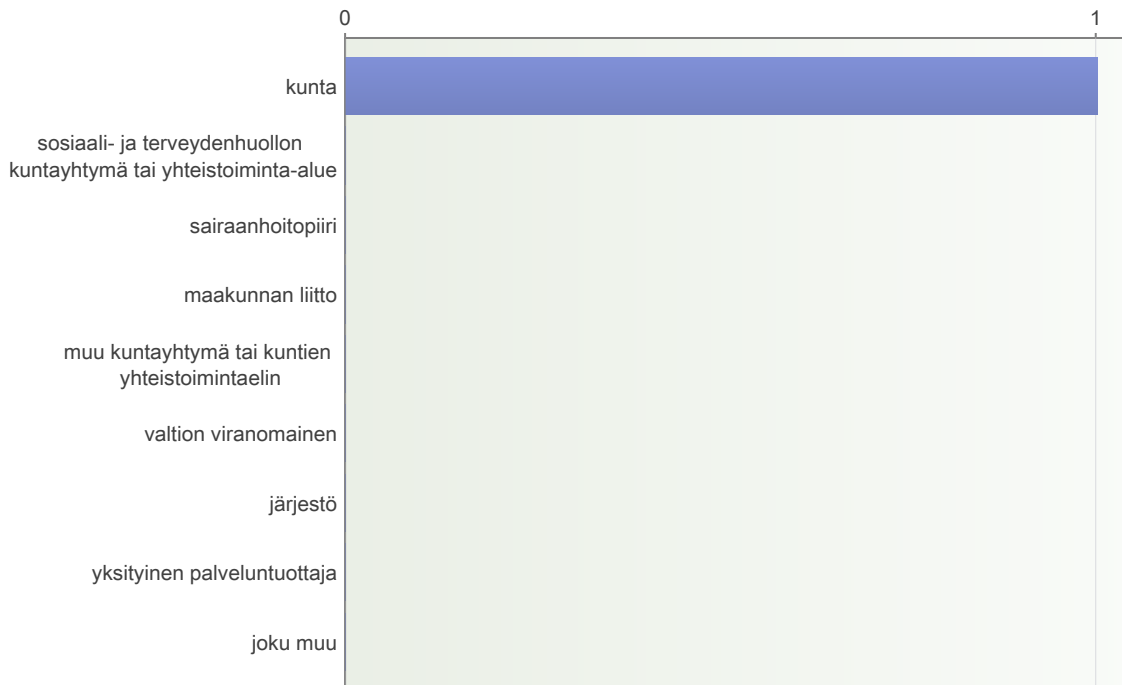
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Lohjan kaupunki	Tuula Suominen	Tuula M. Suominen, tuula.m.suominen@lohja.fi; puh. 0443741291	13.12.2017	Kaupunginvaltuusto

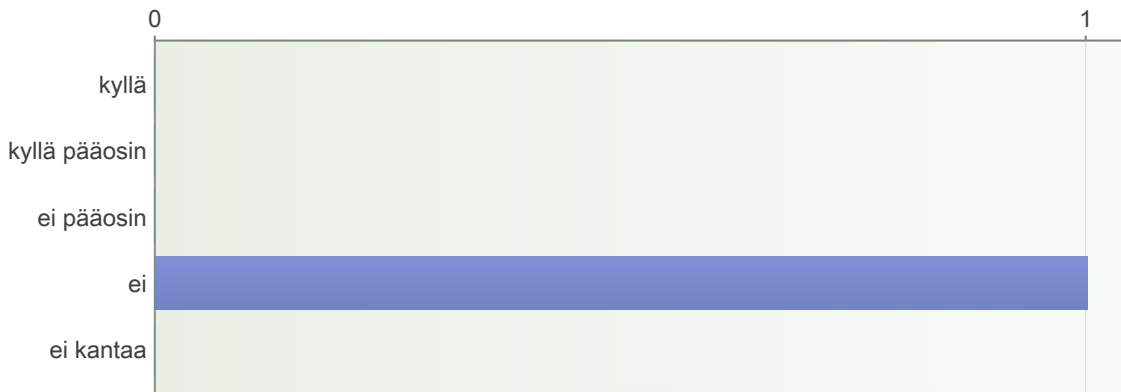
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

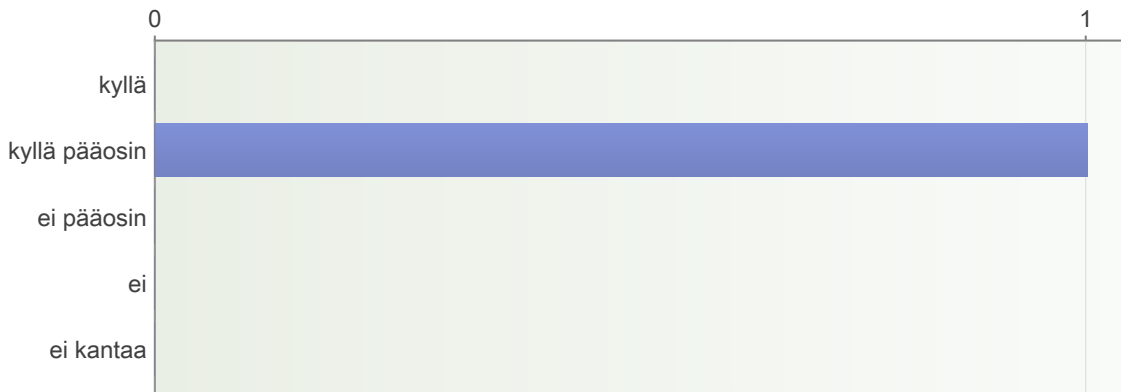
Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistuksen tavoitteiksi on kirjattu hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen, kustannusten kasvun hillintä, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen, palveluintegraatio sekä peruspalvelujen vahvistaminen. Lähtökohtaisesti valinnanvapaus tai palvelujen organisointi ei ole keskeisin tekijä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisessa. Valinnanvapaus suunnitellussa laajuudessa lisää palvelujen kysyntää ja sen myötä kustannuksia, mutta samanaikaisesti myös hajauttaa asiakkaan palvelukokonaisuutta tavalla, jossa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen mahdollisuudet jäävät kyseenalaiseksi. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen edellyttäisi laajemman palvelun sote-keskuksia, joissa nykyisen terveydenhuoltopainotteisen ehdotuksen sijasta myös sosiaalipalvelujen rooli olisi vahvempi. Lisäksi on huomioitavaa, että yksityisen palvelutuotannon keskiössä ei nykyisellään ole hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Osaltaan malli saattaa edistää palvelujen yhdenvertaista saatavuutta jollain alueilla, mutta ei koko maassa. Selkeimmin hyöty saattaa näyttäytyä perusterveydenhuollossa, mutta toisaalta korjaavat toimenpiteet sen osalta on mahdollista toteuttaa myös muutoin kuin laajentamalla valinnanvapautta kokonaisuutena vaikeaselkoiseksi. Valinnanvapausmalli edellyttää asiakkaalta/potilaalta kykyä arvioida omaa palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Näin ollen valinnanvapausmalli voi päinvastoin lisätä eikä vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja erityisesti joidenkin asiakasryhmien kohdalla. Mikäli kannustimia ei myöskään kyetä kohdentamaan oikein, markkinoiden mekanismit ja kohdentuminen saattavat lisätä alueellisia eroja.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

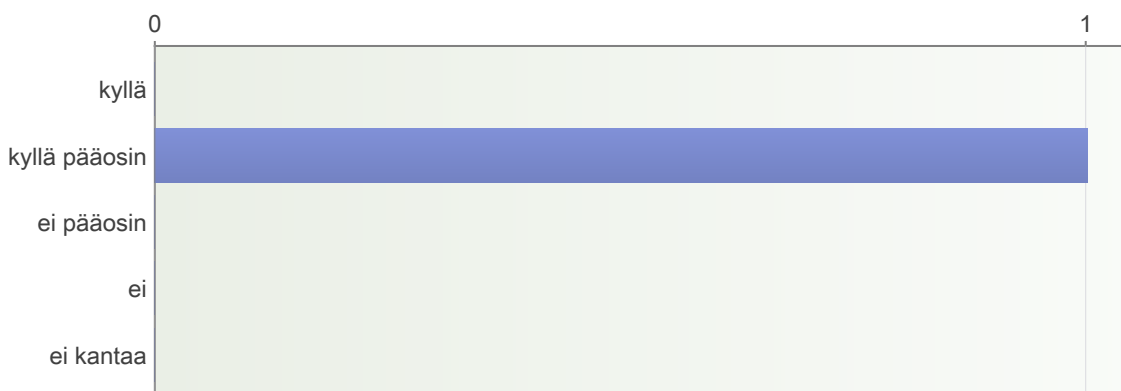
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos edistää lähtökohtaisesti asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Tosin on huomioitavaa, että tarjonta vaikuttaa asiakkaan vaikutusmahdollisuuksiin, ja niillä alueilla, joissa tarjonta ei jatkossakaan ole suurta, vaikutusmahdollisuudet eivät ole todellisia. Uudistus saattaa vaikuttaa myös pienten palveluntuottajien toimintaedellytyksiin, mikä voi edelleen heikentää tarjontaa.

On epäselvää, edistääkö suunniteltu malli vaikutusmahdollisuuksia aina tarkoituksenmukaisella tavalla. Huoli liittyy erityisesti useita sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäviin erityisryhmiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää valinnanvapauttaan voi olla rajoittunut. Tietojärjestelmien tulee tukea valinnanvapautta käyttävien asiakkaiden hyvän hoidon toteutumista ja mahdollistaa palveluntarjoajien yhteistyö sekä palvelujen koordinaatio. Sen puute heikentää em. asioiden toteutumisen.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

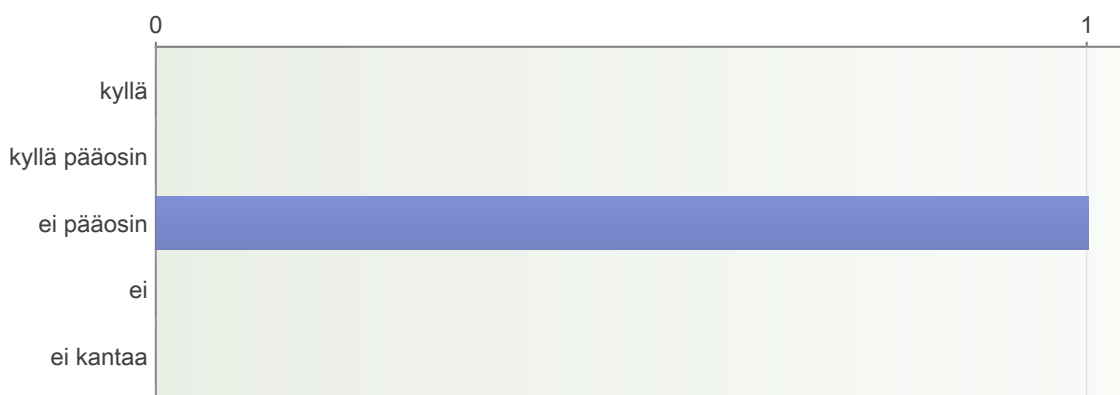
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen mukainen uudistus lisää mahdollisuuksia hakeutua palveluihin. Merkittävä osa väestöstä osaa hakeutua sopivaan palveluun. Mikäli tarjontaa on, asiakas voi myös valita itselleen sopivan palveluvaihtoehdon. Tosin se voi johtaa myös palvelujen ylikäyttöön.
Esitetty järjestelmä on monimutkainen erityisesti paljon palveluja tarvitsevien osalta. Sen hallitseminen edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa palveluntarvettaan, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluun. Mutkikkaissa palvelutarpeissa tarvitaan palveluohjausta ja tietoa valinnan tekemisen pohjaksi. Jotta tämä toteutuisi, tulisi sosiaalipalvelujen osuus sote-keskuksessa olla vahvempi.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

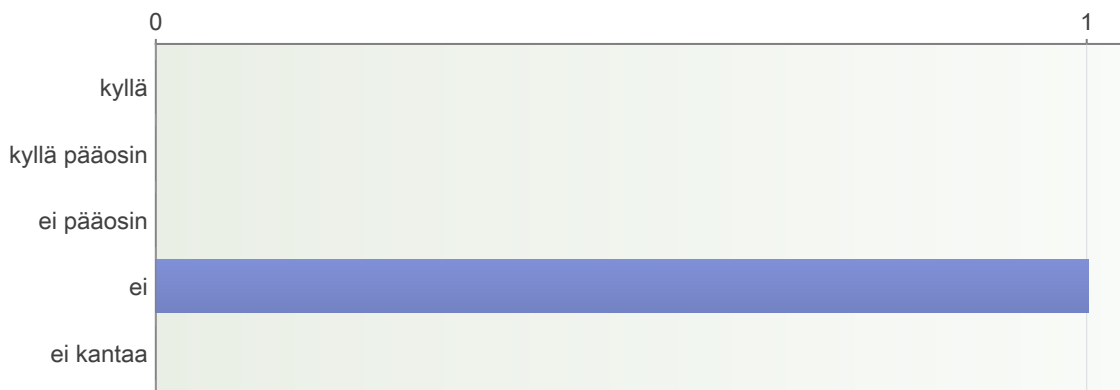
- Palvelujen yhteen sovittaminen on haasteellista, mikäli valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Maakunnan liikelaitoksen vastuulle jäävien palvelujen yhteensovittaminen voi uudistuksessa onnistua. Sen sijaan liikelaitoksen ja sote-keskusten palvelujen yhteensovittamisesta tulee erityisen haastavaa, mikäli perus- ja erityistason terveystarpeiden integrointia ennaltaehkäiseviin sosiaalipalveluihin ei tapahdu.

Asiakassuunnitelman avulla pyritään palvelujen yhteensovittamiseen, mutta suoraan ei ole näyttöä ja kokemuksia yhteisen asiakassuunnitelman käytöstä. Laissa tulee kiinnittää enemmän huomiota asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja palveluneuvonnan ja -ohjauksen tärkeyteen palvelujen kohdentumisen menetelmänä.

Lakiluonnoksessa ei ole huomioitu, että asiakas saattaa haluta jättää käyttämättä valinnanvapauttaan ja omalla kustannuksellaan hankkia palvelut yksityiseltä taholta, voisiko tähän olla myös kannustumia. Näin resurssit voidaan kohdentaa suuremmissa tarpeissa olevien palveluihin.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

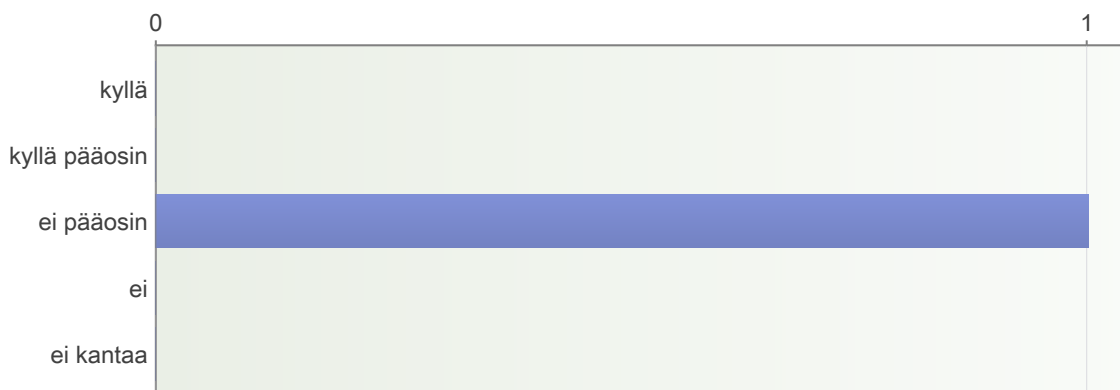
- Lakiesitys mahdollistaa horisontaalisen ja vertikaalisen integraation, mutta se ei turvaa sitä. Palvelut jäävät mallissa nykyisiä sosiaali- ja terveydenhuollon perustason yhteen sovitettuja toimintamalleja irrallisemmiksi toisistaan. Integraatio on ongelmallista erityisesti useita palveluja samanaikaisesti tarvitsevien asiakkaiden/potilaiden kohdalla, koska palvelut hajautuvat eri toimijoille.

Palveluiden hajautuminen eri toimijoille tarkoittaa samanaikaisesti sitä, että palveluiden ohjaus ja johtaminen on haastavaa. Tilaajalla tulee olla hyvät resurssit ohjata, ohjeistaa ja valvoa toimintaa.

Palveluiden integraatio ja yhteistyö kuntaan jäävien palvelujen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta jäävät lakiluonnoksessa vähälle huomiolle.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

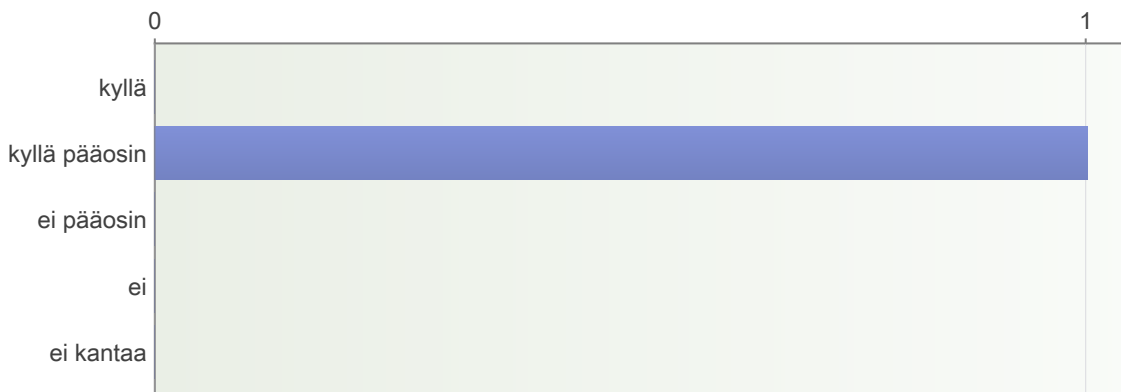
Vastaajien määrä: 1

- Esitys valinnanvapauslainsäädännöksi muuttaa maakunnan tehtäviä ja joissain määrin kaventaa niitä. Lakiesitys mahdollistaa maakunnalle suoran valinnan palveluja tuottamisen liikelaitoksessaan, mikä parantaa pienessä määrin järjestämisvastuun edellytyksiä. Kokonaisuutena mahdollisuudet käyttää päätösvaltaa ovat kuitenkin kapeat.

Maakunnan tehtävissä korostuu valinnanvapauslakiluonnoksen perusteella palvelukokonaisuuksien sekä integraation ja kustannustehokkuuden turvaaminen. Tehtävistä selviytyminen on haasteellista ilman toimivia tietojärjestelmiä ja hyvin resursoitua seuranta.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

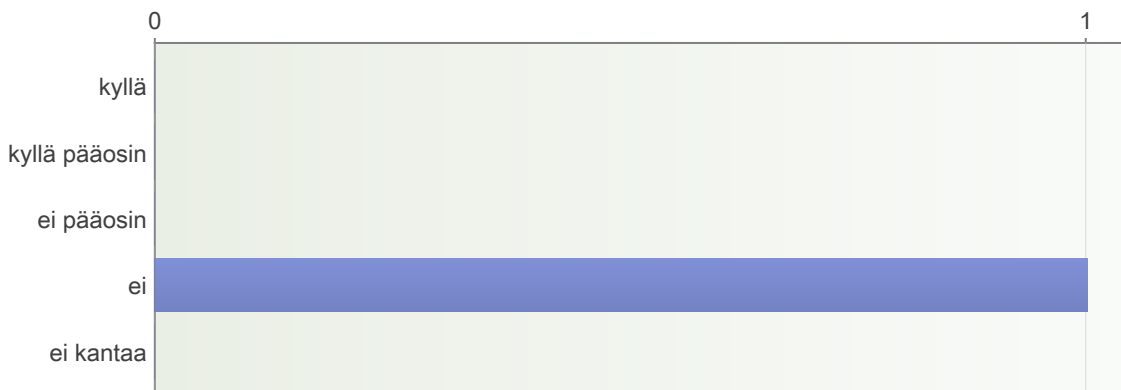
- Uudistus mahdollistaa pääosin uudet palveluinnovaatiot ja edistää toimintatapojen muutosta.

Parhaimmillaan toimivat markkinat edistävät innovaatioiden syntymistä ja suuntaavat tuottajia laadulla ja innovatiivisuudella kilpailuun. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millaisia ehtoja tuottajille asetetaan ja millaiseksi korvausmallit muodostuvat.

Palveluiden saatavuuden lisääminen ja uusien toimintamallien käyttöönotto eivät saa johtaa palveluiden epätarkoituksenmukaiseen käyttöön.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

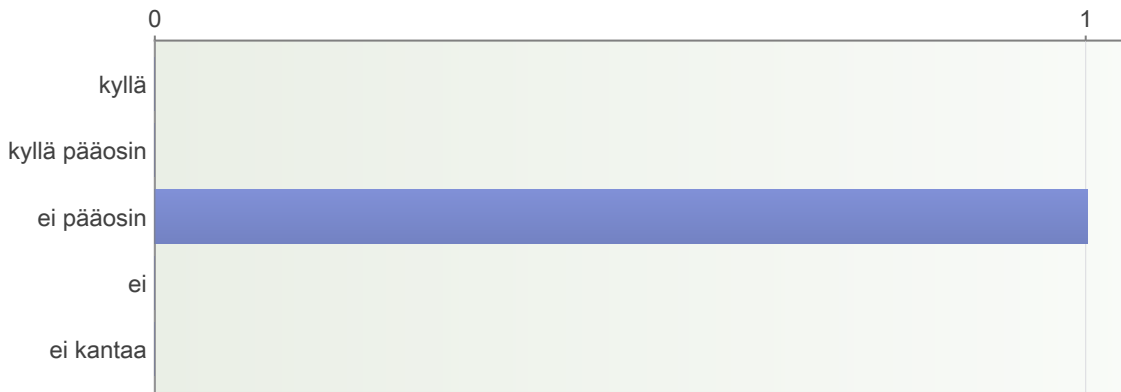
- Valinnanvapausesitykseen liittyy merkittäviä kustannusten hallinnan epävarmuustekijöitä. Ensinnäkin maakunnalle ei jää esitetystä mallista riittävästi päätösvaltaa päättää palvelujen tuotantotavoista. Toiseksi saatavuuden lisääminen lisää kysyntää. Kolmanneksi kustannusten hillitseminen riippuu siitä, miten hyvin pystytään vastaamaan eniten palveluja käyttävien ja eniten kustannuksia aiheuttavien asiakkaiden tarpeisiin. Palvelujen organisoiminen hajautuminen tekee tämän vaikeaksi. Palveluitten kustannustehokkuus ja vaikuttavuus kärsivät, mikäli resursseja kohdentuu epätarkoituksenmukaiseen ja heikosti vaikuttavaan palveluun.

Sote-uudistuksessa voimavarat väistämättä keskittyvät usean vuoden ajan hallinnon ja hallinnollisten tietojärjestelmien kehittämiseen. Mikäli tuottavuuden lisääminen ei samassa yhteydessä onnistu, tulevat kustannukset kasvamaan. Tästä syystä valinnanvapauden laajentamisen aikataulutukseen ei tässä muodossa takaa kustannusten hallintaa. Valinnanvapautta voidaan edistää muillakin ratkaisuilla kuin laajalla julkisen sektorin palvelun hajauttamisella. Kustannusten hallinnan näkökulmasta valinnanvapaus laajemmin tulee integroida uudistuksessa mukaan vasta kun muu rakenne on valmis.

Kustannusten kasvun hillitseminen 3 miljardilla eurolla on epätodennäköistä.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

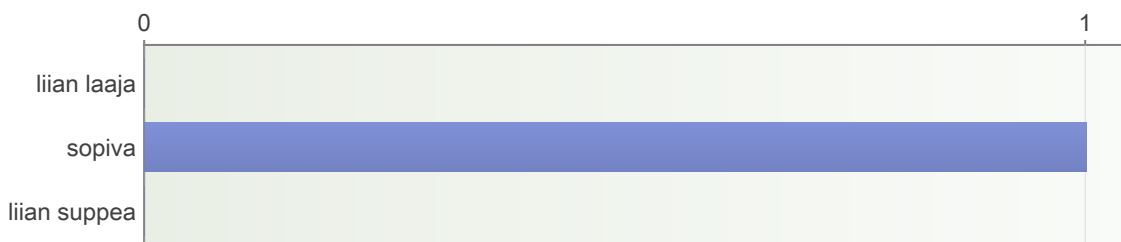
20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- On vaikea arvioida kuvatun järjestelmän toimivuutta käytännössä. Yhtäältä yhdenvertaisen saatavuuden turvaa osin se, että sote-keskuksen palveluvalikoima määritellään laissa suhteellisen tarkasti. Toisaalta maakunnalle jää kuitenkin asukkaiden palvelutarpeen mukaan mahdollisuus määritellä mm. konsultaatio- ja avovastaanottopalvelujen vähimmäislaajuus maakunnan asukkaiden palvelutarpeen mukaan. Tämä saattaa aiheuttaa eriarvoisuutta jo siitakin näkökulmasta, että millainen tulkinta asukkaiden palvelutarpeesta syntyy. Lisäksi palvelujen yhdenvertainen saatavuus riippuu maakunnan päättämästä palveluverkosta.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen palveluvalikoima on pääosin sopiva, kun arvioidaan asiakkaan mahdollisuutta valita palveluntuottaja. Palveluvalikko sopii melko terveelle ja vähän palveluja tarvitseville asiakkaille. Kun asiaa arvioidaan paljon palveluita tai monia palveluita tarvitsevien kannalta, valikko on liian suppea eikä se ole enää tarkoituksenmukainen, koska hoito pirstoutuu eri tahoille. Sosiaalihuollon palvelujen osuus jää ohueksi sote-keskuksissa.

Osin palveluvalikoima on listattu liian yksityiskohtaisesti (erityisalojen luettelo). Ei ole tarkoituksenmukaista, että edellä mainitulla tavalla tietyt erikoisalot määritellään laissa. Maakunnan tulee huolehtia ja koordinoita erityisalojen riittävyttä ja mahdollista osaamisen keskittymistä.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

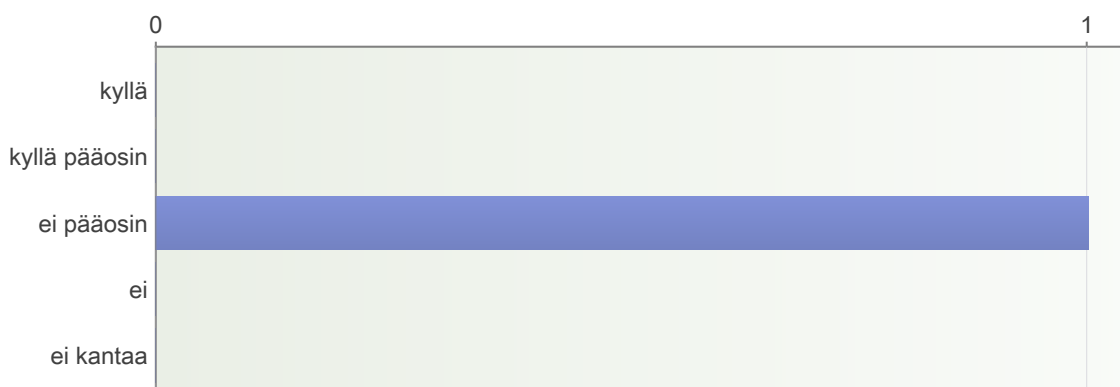

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

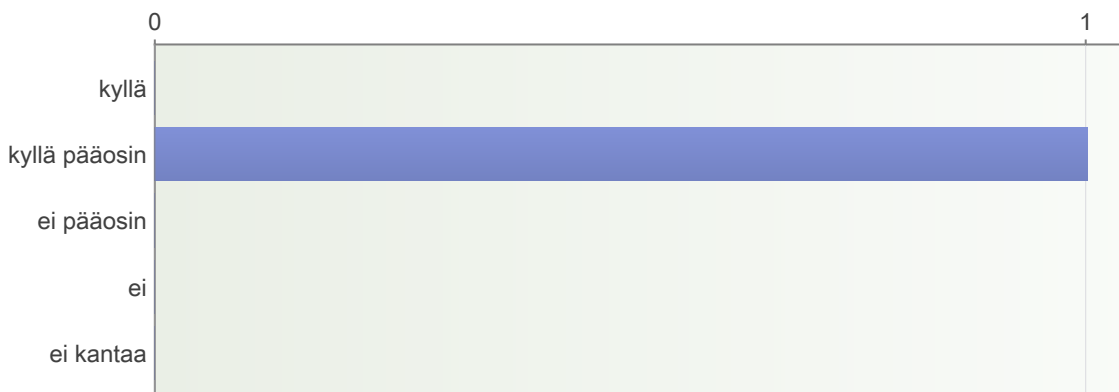
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos on asiakaslähtöisyyden ja integraation näkökulmasta epäselvä. Esitys jättää osan palveluista kohdalla epäselväksi niiden aseman (esim. kotisairaanhoido), milloin on kyse asiakassetelipalvelusta ja mikä kuuluu sote-keskukselle.

Selvyyden vuoksi olisi hyvä kirjata myös liikelaitoksen vastuulle kuuluvat muut kuin sote-keskuksen ja suunhoidon yksikön palvelut.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

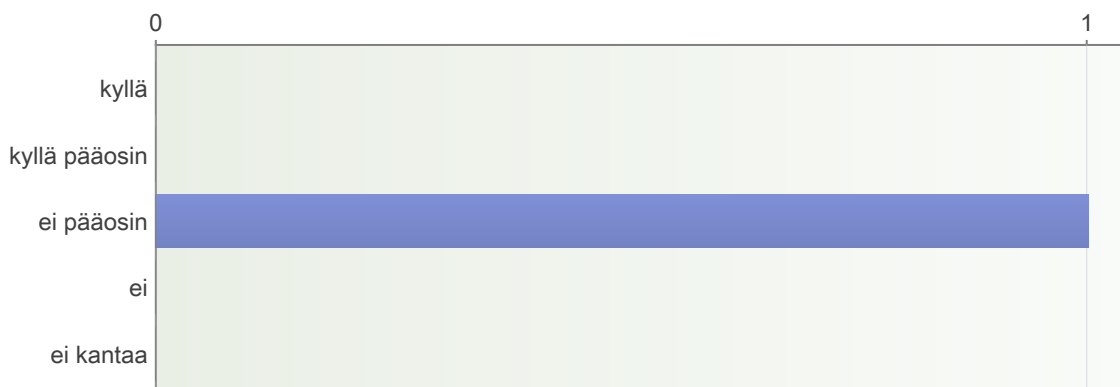
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Ennaltaehkäisevään toimintaan liittyvät muut palvelut ja näiden toteuttaminen jäivät epäselväksi.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

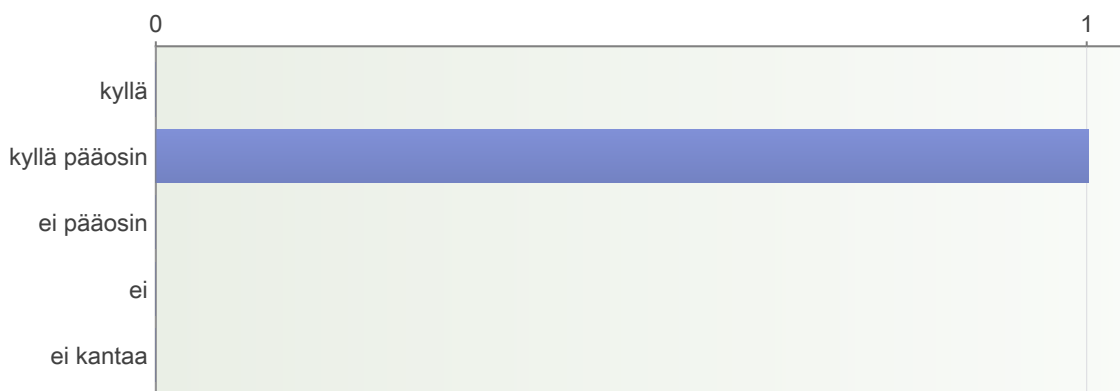
Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuollon neuvonnan, ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin on perusteltua olla sote-keskuksessa toimijoiden yhteistyön turvaamiseksi ja erityisesti paljon palvelua tarvitsevien asiakkaiden palvelun sujuvoittamiseksi.

Tarvittavaa liikelaitoksen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä koottujen ryhmien määrää, tarvittavaa asiantuntemusta ja sen vaatimaa resursointia ei ole riittävästi arvioitu.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

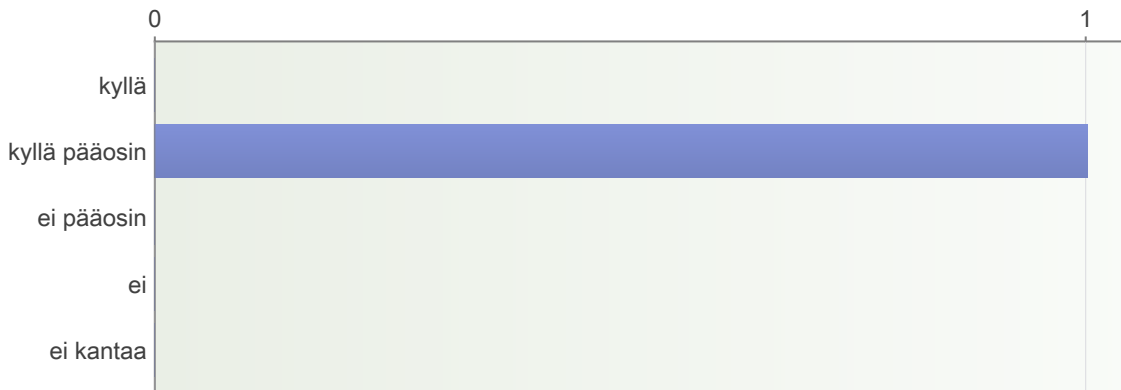
Vastaajien määrä: 1

- Suurimmalle osalle väestöä kyllä. Asukkaan pitää tietää paljon, ennen kuin hän osaa valita. Tältä osin valinnanvapaus toimii jo tällä hetkellä, eikä näin ollen edellytä markkinoiden täydellistä avaamista.

6 kk:n välein toteutuva vaihto-oikeus on ajallisesti liian lyhyt, erityisesti pitkäaikaissairailla ja muilla paljon palveluita tarvitsevilla. Myös maakuntien yli toteutuva valinnanvapaus tuottaa haasteita erityisesti tiedon siirtymisen näkökulmasta yhtenäisten järjestelmien puuttuessa. Tämä mahdollistaa siis myös epätarkoituksenmukaisen palveluissa liikkumisen. Samanaikaisesti vaihto-oikeus saattaa tarkoittaa myös palveluntuottajalle toiminnan sopeuttamistarvetta ja vaikuttaa tätä kautta myös henkilöstön vaihtuvuuteen yksikössä sekä mahdolliseen haittaan asiakkaalle.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on riittävä valinnan mahdollisuus, mutta se ei kaikin osin ole tarkoituksenmukaista. Valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata jossain tilanteissa. Asukkailla ei ole myöskään yleensä tarpeeksi tietoa toimintayksiköiden vertailua varten. Valinnan pohjaksi tarvitaan kattavasti tietoa.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

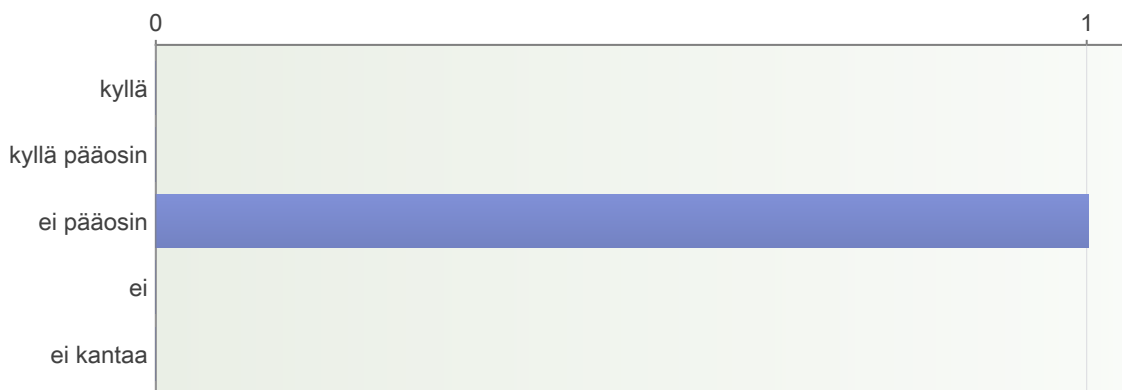
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli tulisi säätää korkeintaan mahdollistavaksi elementiksi maakunnille, mutta velvoittavuudesta tulisi luopua. Maakunnalla tulee olla päätösvalta siitä, missä palveluissa asiakasseteli on kustannustehokas ja vaikuttava ratkaisu. Laaja asiakassetelin valikoima pilkkoo asiakkaan hoito- ja palveluketjut pieniin osiin, joita on hyvin hankala hallita yhteisestä asiakassuunnitelmasta huolimatta. On erittäin kyseenalaista, saavutetaanko näin laajalla valinnanvapaudella kokonaisuuden näkökulmasta kustannustehokasta toimintaa ja pystytäänkö maakunnan liikelaitoksen toimintavarmuus turvaamaan.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

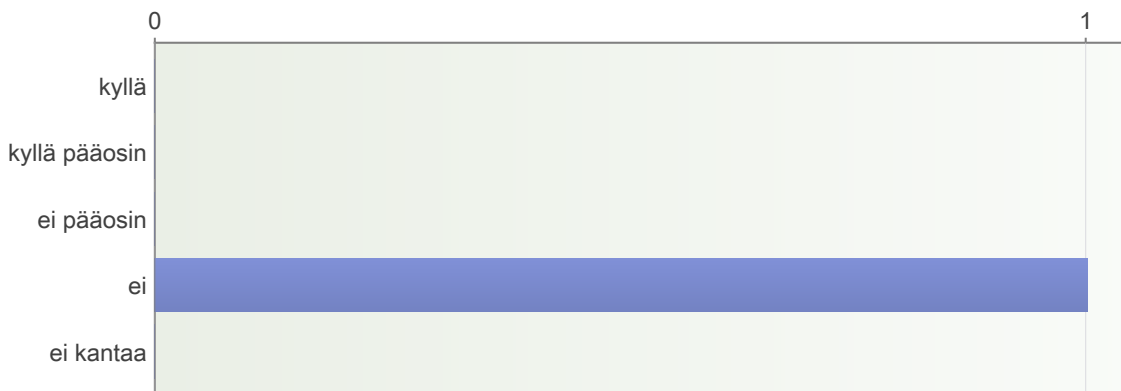
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalle annetaan mahdollisuus rajata asiakassetelin käyttöä, mikäli se on välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden tai palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen näkökulmasta tai jos sen käyttö vaarantaa maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoriutumisen. Tässä jää kuitenkin paljon tulkinnanvaraisuutta ja on vähintään epäselvää, millä tavalla maakunta voi rajata laissa sen liikelaitokselle annettua velvoitetta.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

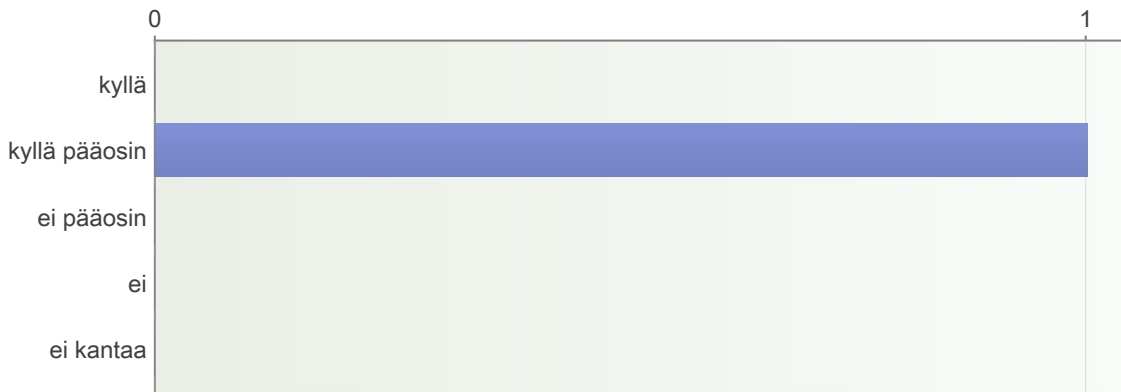
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa esitetään asiakassetelipalveluiksi sellaisia erikoissairaanhoidon palveluja, joiden laajamittaisella toteuttamisella asiakassetelin avulla olisi merkittäviä vaikutuksia maakuntien liikelaitosten mahdollisuuksiin taata riittävät ja laadukkaat erikoisalojen palvelut ja erityisesti ympärivuorokautinen päivystysvalmius koko maassa kaikissa olosuhteissa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

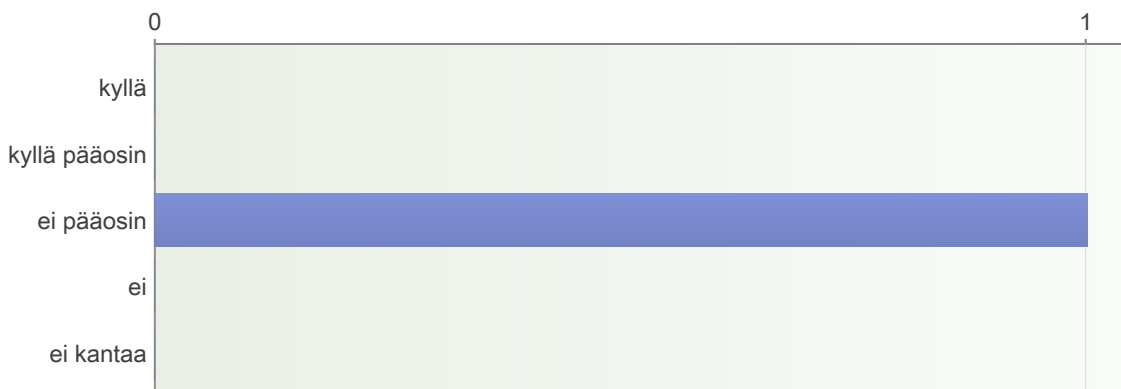
Vastaajien määrä: 1

- Säännökset antavat suuren valinnanvapauden asiakkaalle, mikä suuri muutos nopeasti suhteessa nykyiseen järjestelmään (vrt. palvelusetelin käyttö). Kaikilla asukkailla ei ole mahdollisuuksia/kykyä tehdä valintaa, tosin myönteistä on, että asiakas voi halutessaan kieltäytyä asiakassetelistä.

Haasteeksi saattaa muodostua se, että asiakassetelipalveluntuottajalla sekä henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajilla on mahdollisuus valita asiakkaansa kieltäytymällä sitoutumasta asiakkaaksi/potilaaksi pyrkivän henkilön hoidosta. Tällöin valinnanvapaus ei toteudu asiakkaan näkökulmasta ja vaikeimman asiakassegmentin jääminen maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

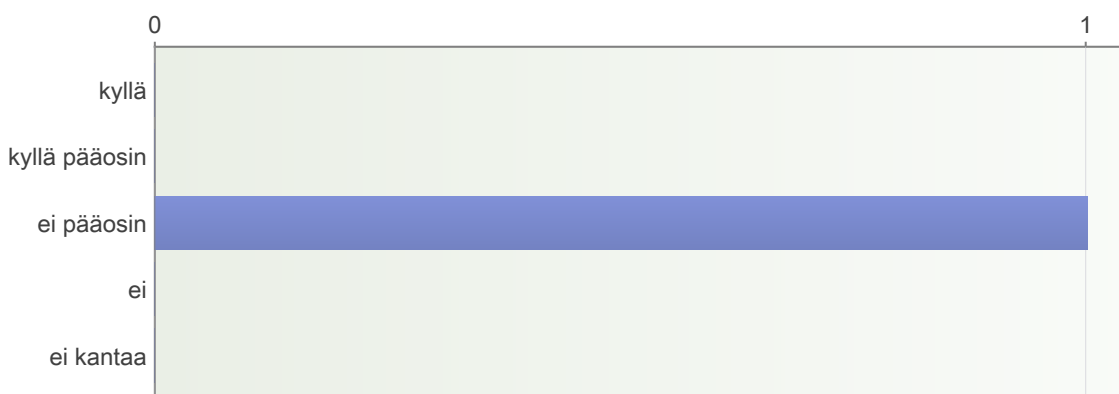
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudenmaan kokonaisuus on laajuutensa puolesta vaikeasti hallittava ja näin ollen järjestäjän vaikutusmahdollisuudet julkisten palveluiden palveluvalikoiman rajaamiseen ovat vähäiset. Lakiesityksen mukaan maakunta voi laajentaa asiakassetelin käyttöä myös muihin kuin suoran valinnan palveluihin sekä puolestaan rajata setelin käyttöä. Näiltä osin ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet ovat olemassa, mutta niiden tosiasiallinen käyttömahdollisuus erityisesti rajaamisen näkökulmasta jää epäselväksi.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

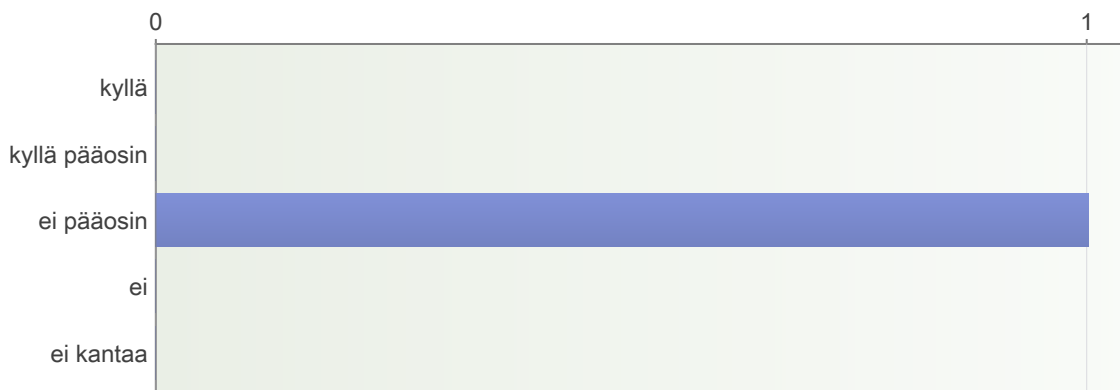
- Henkilökohtainen budjetti valinnanvapauden mekanismina edellyttää asiakkaalta tai hänen mahdolliselta läheiseltään kykyä suunnitella ja hankkia omat palvelunsa. Lakiesityksen perusteella se kohdentuu ainakin ikääntyneisiin sekä vammaispalveluiden ja kehitysvammaispalveluiden asiakkaisiin, jotka ovat usein paljon palvelua käyttäviä asiakasryhmiä. Tämä edellyttää lakiluonnoksessa esitettyä vahvempaa palveluohjauksen roolia palvelujärjestelmässä.

Huomioitavaa on myös, ettei henkilökohtaisen budjetin mallista ole laaja-alaista tietoa ja kokemusta, että se olisi kannattavaa ottaa käyttöön suunnitellulla aikataululla. Tästä johtuen henkilökohtaisen budjetin käyttöönotossa tulee säätää siirtymäaika, jotta meneillään olevista kokeiluista saadaan mahdollisimman laaja kokemus ennen kuin henkilökohtainen budjetti otetaan käyttöön valtakunnallisesti.

Yksi integraatiota parantava tekijä voisi olla, mikäli henkilökohtaiseen budjettiin sisältyisi kaikki paljon palvelua tarvitsevan asiakkaan perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

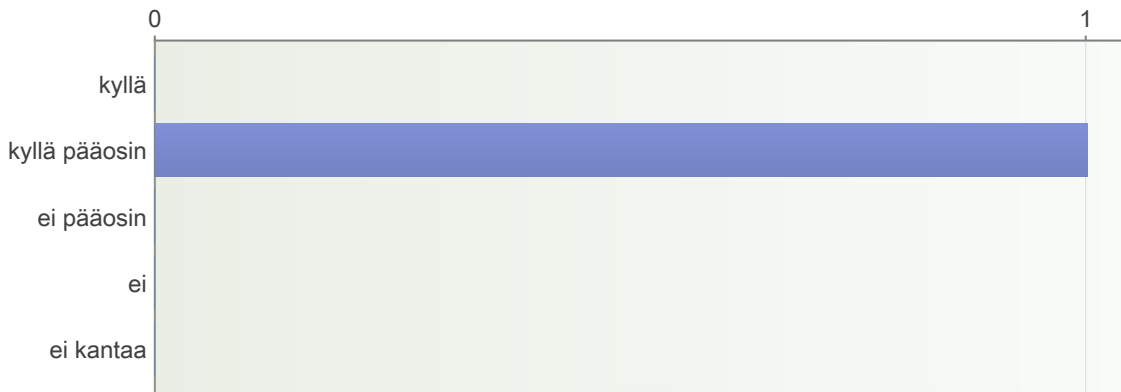
Vastaajien määrä: 1

- Säännökset mahdollistavat asiakkaan oikeuksien ja palvelujen toteutumisen, mutta eivät turvaa sitä. Ohjauksen ja neuvonnan osalta lakiluonnoksessa tuodaan selkeästi esiin se, että kaikilla toimijoilla on velvoite ohjata ja neuvoa asiakasta hänen oikeuksistaan ja vaihtoehtoistaan, mutta on selvää, että erityisesti paljon palvelua tarvitsevan asiakkaan on vaikea selviytyä uudessa monimutkaisessa palvelujärjestelmässä. Tältä osin palvelut eivät toteudu asiakkaan tarpeiden ja uudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Asiakassuunnitelma on uudenlainen toimintatapa, josta ei ole laajempaa kokemusta. Huolimatta siihen sisältyvistä hyvistä tavoitteista, sen toteuttaminen esitetyllä tavalla saattaa luoda raskaan ja vastuunjaoltaan epäselvän prosessin.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

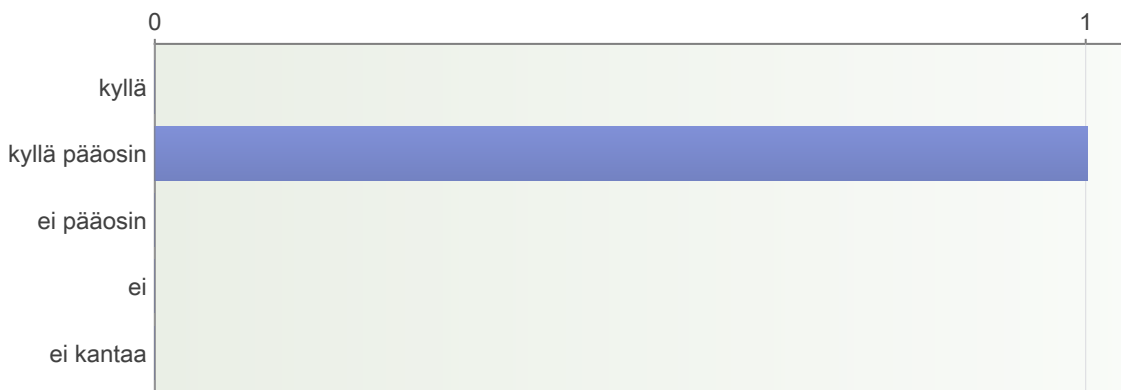
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymismenettely on maakunnan keino ohjata palvelujen tuottamista, joten niiden on välttämätöntä olla olemassa.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

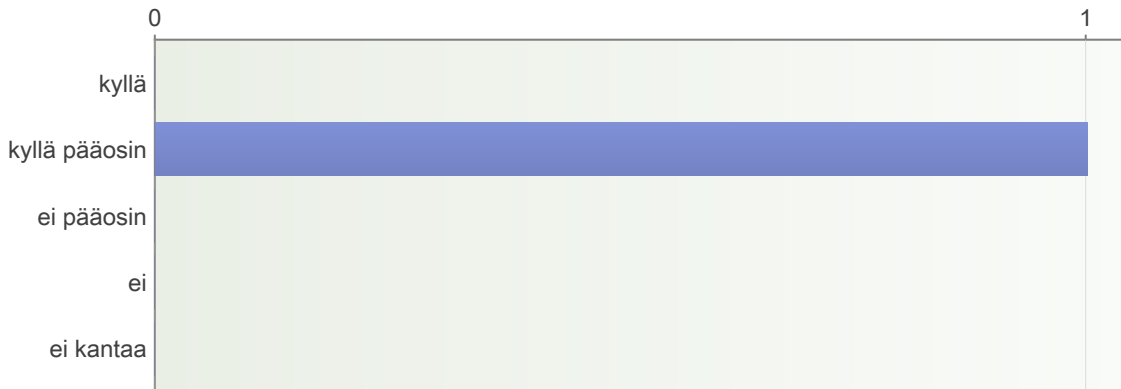
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pääosin kyllä, mutta vastuukysymyksiä ei ole riittävästi määritelty.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tulee huolehtia, etteivät tuottajille asetetut ehdot ja vaatimukset, esimerkiksi raportointi ja talouden seuranta sekä mahdolliset tietojärjestelmät sekä niihin liittyvät kustannukset muodostu esteeksi erityisesti pienten yritysten ja yksityisten ammatinharjoittajien osallistumiselle palveluiden tuottamiseen.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

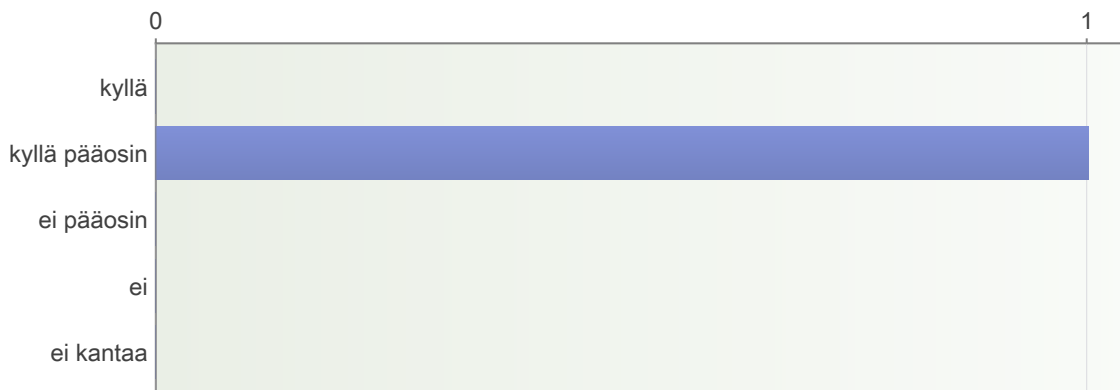
Vastaajien määrä: 1

- Velvoitteet ovat selkeät ja säännökset tarkoituksenmukaiset

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

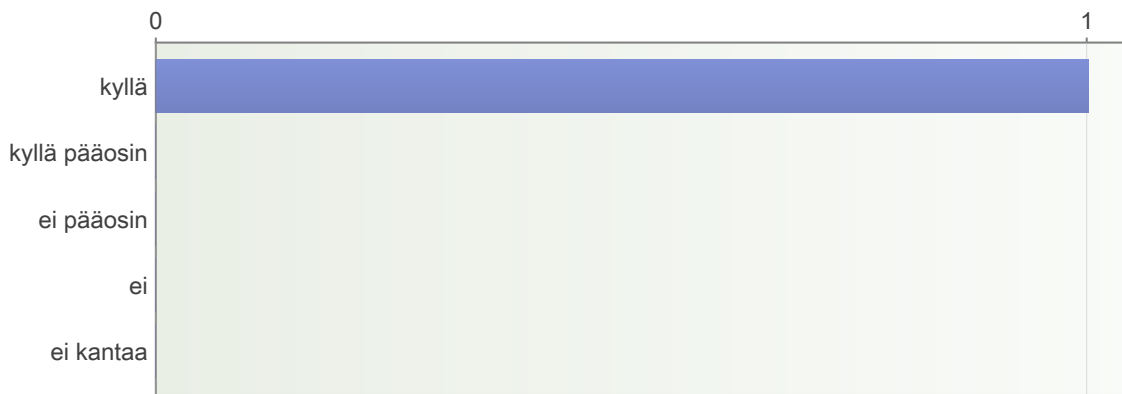
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä tarveperusteinen maksu tuottajalle on periaatteessa hyvä tuottajalle maksettavan korvauksen määräytymisperuste, mutta mikäli tarveperustaisen korvauksen määrittely toteutuu puutteellisesti saattaa tämä johtaa siihen, että yksityisestä sote-keskuksesta ohjataan herkästi maakunnan liikelaitoksen palveluihin. Mallista ei ole olemassa olevien pilottien näkökulmasta vielä riittävästi tietoa. Huomio on kiinnitettävä myös siihen, että palveluntarjoajia pitää kyetä kannustamaan tehokkaiden palvelujen lisäksi myös kustannusvaikuttaviin palveluihin.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

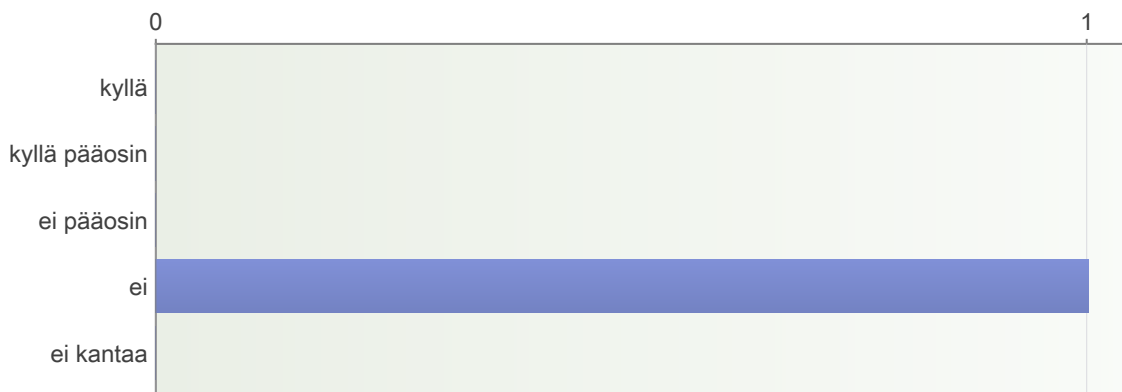
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden näkökulmasta säännökset ovat tarkoituksenmukaisia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

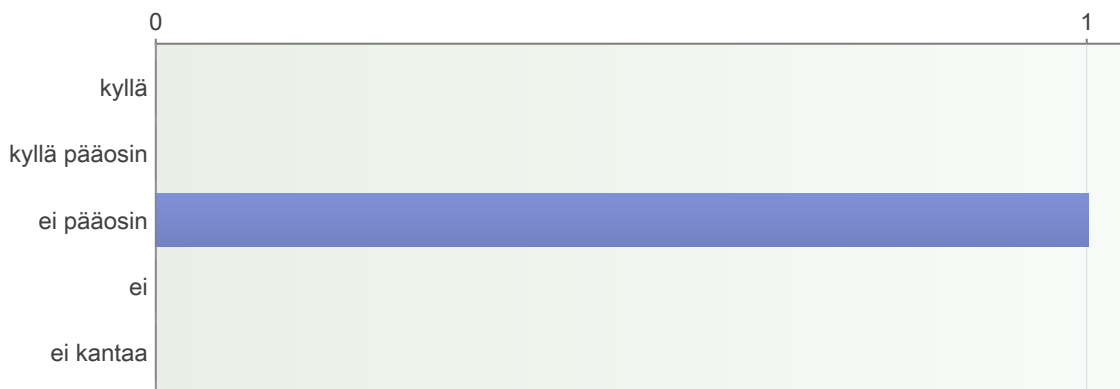
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä, sillä maakunta on järjestäjänä viimekädessä aina vastuussa siitä, että asukkaat saavat tarvettaan vastaavat palvelut.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

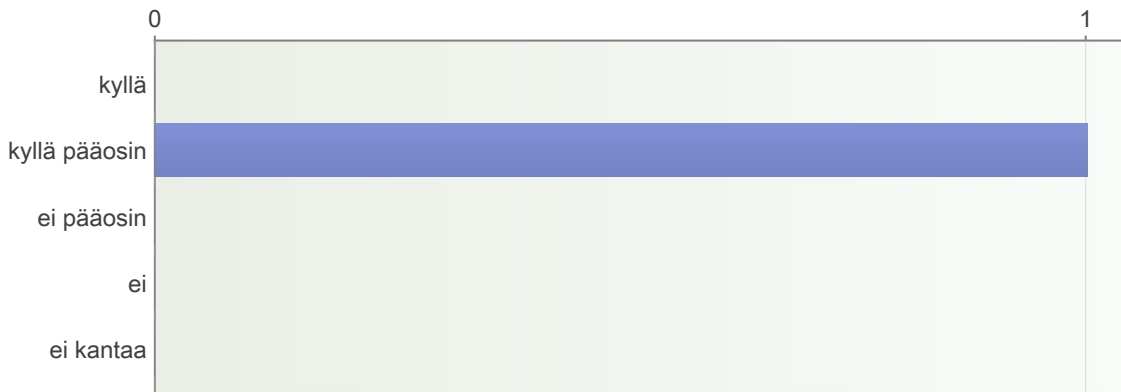
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaisesti maakunnalla on mahdollisuus päätöksensä mukaisesti ottaa asiakasseteli käyttöön heti vuoden 2020 alusta lukien erikseen päättämissään palveluissa, tämä mahdollistaa sen, ettei saatavuus heikkene niissäkään tilanteissa, jossa kunnalla on ollut palvelusetelit käytössä voimassa olevan palvelusetelilain mukaisesti. Mikäli maakunta ei kuitenkaan syystä tai toisesta tekisikään riittävässä laajuudessa päätöstä asiakassetelin käytöstä heti vuoden 2020 alusta, palvelujen saatavuudessa saattaa tulla siirtymävaiheessa merkittäviä vaikeuksia niiden kuntien palvelujen osalta, joissa palveluseteli on ollut käytössä tai puolestaan aiheuttaa väliaikaisten ratkaisujen rakentamista.

Laajemmin asiakassetelin käyttöönottoa olisi syytä siirtää aikataulullisesti eteenpäin.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

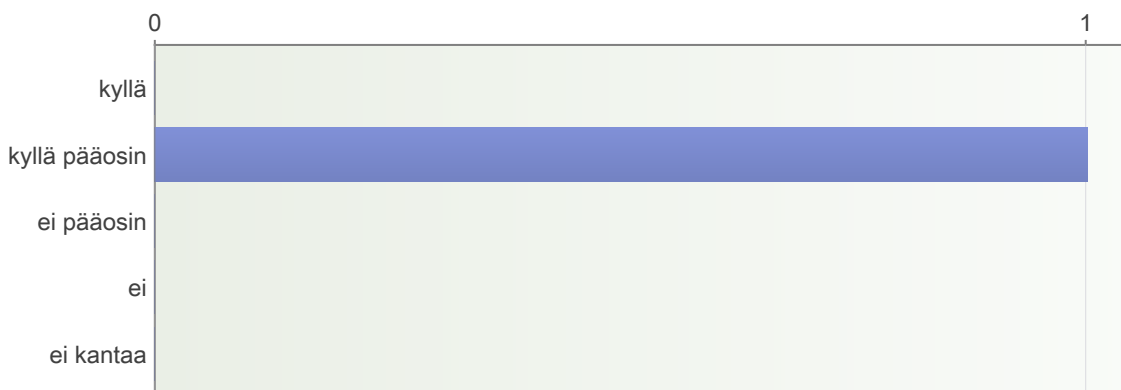
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantuloa on porrastettu, mikä on sinänsä perusteltua. Aikataulu jää kuitenkin kokonaisuutena liian tiukaksi. Valinnanvapauden hallittu toteuttaminen edellyttää arviointitietoa käynnissä olevista piloteista sekä toimivia yhtenäisiä tietojärjestelmiä, jotta asiakkaan palvelukokonaisuus säilyy eheänä. Näiden osalta kehittämistyö vie vielä useita vuosia. On mahdollista tehdä malli, joka perustuu ensisijaisesti maakuntien julkiseen toimintaan ja vasta myöhemmin riittävän valmistautumisajan ja arviointitiedon perusteella laajennetaan harkitusti valinnanvapautta.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

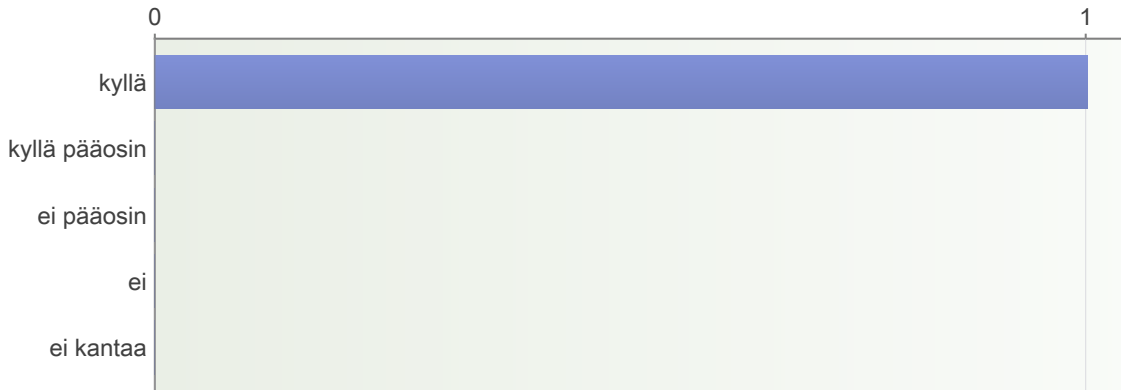
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haasteeksi muodostuu arvioida yksityisistä hammashoidon palveluista siirtyvien asiakkaiden kokonaismäärää. Palveluiden saatavuuden turvaaminen edellyttää tällöin resurssilisää ja lisää väistämättä kustannuksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

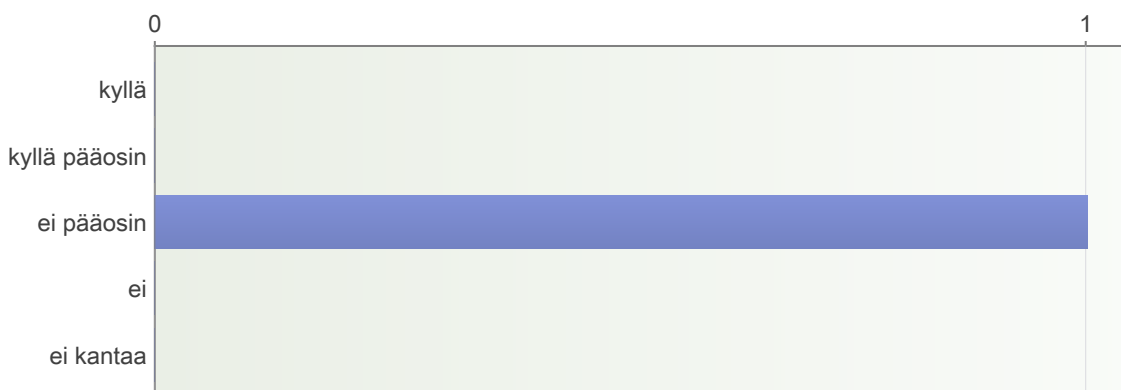
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska yksityisiä ja maakunnan liikelaitoksen palveluntuottajia koskee samat vaatimukset, yksityisten tuottajien toimintaedellytykset eivät esityksen myötä heikkene. Toimintaedellytykset riippuvat kuitenkin myös palveluntuottajan resursseista ja kilpailukyvyistä.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

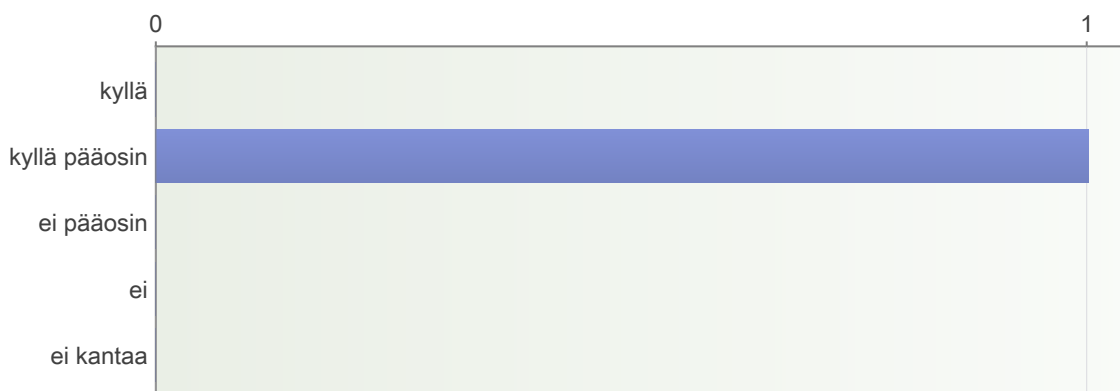
Vastaajien määrä: 1

- Nykyisessä esityksessä on joitakin tekijöitä, jotka vahvistavat pienten toimijoiden mahdollisuutta toimia osana maakunnan palveluntuottajaverkosta. Palvelutuotannon edellytyksenä olevat resurssivaatimukset voivat kuitenkin muodostua kohtuuttomiksi pienille ja keskisuurille toimijoille.

Järjestöillä on tärkeä rooli palvelujen tuottamisessa, se tulee turvata myös tulevaisuudessa.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitykseen liittyvä vaikutusarviointi on pääosin kattava.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnan rooli muuttuu koko uudistuksen myötä merkittävästi. Ensinnäkään kunnalla ei enää mahdollisuutta tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, mutta toisaalta sen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä korostuu merkittävästi.

On todennäköistä, että valinnanvapauden laajentuessa myös muun kunnallisen palvelun asema muuttuu kuntalaisten silmissä.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on lähtökohtaisesti myönteinen asia. Ehdotetussa muodossa uudistuksen alkuperäiset tavoitteet kuten terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, palvelujen integraatio sekä kustannusten kasvun hillitseminen uhkaavat kaikki jäädä toteutumatta.

Valinnanvapauslain esitys palvelee parhaiten hyvinvoivia, toimintakykyisiä ja satunnaisesti palveluja käyttäviä asiakkaita. Sen sijaan asiakastarpeiden monimutkaistuminen johtaa asiakkaan näkökulmasta pirstaleiseen järjestelmään.

Siirtymävaihe on erityisen riskialtis sekä aikataulun että kustannusvaikutusten näkökulmasta. Lisäksi merkittävä huolenaihe on henkilöstön riittävyys julkisissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.